

KONVENCIJA O VARSTVU KULTURNIH DOBRIN V PRIMERU OBOROŽENEGA SPOPADA

Visoke pogodbenice, ugotavljajoč, da so bile med zadnjimi oboroženimi spopadi kulturne dobrine hudo poškodovane in da jim zaradi razvoja vojne tehnike vse bolj grozi uničenje, prepričane, da kulturnim dobrinam prizadeta škoda ne glede na to, kateremu narodu pripadajo, pomeni oškodovanje kulturne dediščine vsega človeštva, saj prispeva vsak narod k svetovni kulturi svoj delež, menijo, da je ohranitev kulturne dediščine zelo pomembna za vse narode sveta in da je treba zagotoviti tej dediščini mednarodno varstvo, usmerjane z načeli varstva kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada, ki so bila uveljavljena v haaških konvencijah iz leta 1899 in 1907 in v Washingtonskem paktu z dne 15. aprila 1935, prepričane, da bo varstvo teh dobrin učinkovito samo, če bo organizirano že v mirnem času z državnimi in tudi mednarodnimi ukrepi, odločene, da izkoristijo vse možnosti za zavarovanje kulturnih dobrin, so se sporazumele o naslednjih odločbah:

I. SPLOŠNE DOLOČBE O VARSTVU

I. člen

OPREDELITEV KULTURNIH DOBRIN

Po tej konvenciji se štejejo za kulturne dobrine ne glede na njihov nastanek ali lastništvo:

- a) premožnine ali nepremičnine, ki so zelo pomembne za kulturno dediščino vsakega naroda, kot so arhitekturni, umetnostni ali zgodovinski spomeniki, verski ali posvetni, arheološka območja, skupine zgradb, ki so kot celote zgodovinsko ali umetnostno zanimive, umetnine, rokopisi, knjige in drugi umetnostno, zgodovinsko ali arheološko zanimivi predmeti in tudi znanstvene zbirke in pomembne zbirke knjig, arhivov ali reprodukcije prej naštetih dobrin;
- b) stavbe, katerih poglobitni in dejanski namen je, da varujejo ali razstavljajo premožne kulturne dobrine, opredeljene v odstavku a), kot so muzeji, velike knjižnice, arhivska skladišča in tudi zaklonišča, namenjena zavarovanju v odstavku a) opredeljenih premožnih kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada;
- c) središča, v katerih je znatno število kulturnih dobrin, ki so navedene v odstavkih a) in b), tako imenovana »spomeniška središča«.

2. člen
VARSTVO KULTURNIH DOBRIN

Po tej konvenciji obsega varstvo kulturnih dobrin tudi zavarovanje in spoštovanje teh dobrin.

3. člen
ZAVAROVANJE KULTURNIH DOBRIN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo že v mirnem času pripravile zavarovanje kulturnih dobrin, ki so na njihovem ozemlju, pred verjetnimi posledicami oboroženega spopada, tako da bodo sprejele vse ukrepe, ki jih imajo za nujno potrebne.

4. člen
SPOŠTOVANJE KULTURNIH SPOMENIKOV

1. Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo spoštovale kulturne dobrine, tako tiste, ki so na njihovem ozemlju, kot tudi tiste na ozemlju drugih visokih pogodbenic, da ne bodo uporabljale teh dobrin in njihove najbližje okolice ali varstvenih ureditev za namene, ki bi v primeru oboroženega spopada lahko izpostavili te dobrine uničenju ali poškodovanju, in tudi, da se bodo odpovedale vsakršnim sovražnim dejanjem proti takim dobrinam.

2. Dolžnosti, opredeljene v 1. odstavku tega člena, je mogoče opustiti samo v primerih, ko to neizogibno zahteva vojna nuja.

3. Visoke pogodbenice se poleg tega zavezujejo, da bodo prepovedale, preprečevale in po potrebi ustavile vsakršno obliko kraje, ropanja ali odtujevanja kulturnih dobrin, vsako vandalsko dejanje proti omenjenim dobrinam in da ne bodo zasegale premičnih kulturnih dobrin, ki so na ozemlju druge visoke pogodbenice.

4. Vzdržale se bodo vseh nasilnih dejanj, namenjenih proti kulturnim dobrinam.

5. Posamezna visoka pogodbenica se ne more izogniti v tem členu navedenim dolžnostim do druge visoke pogodbenice z izgovorom, da ta ni sprejela varnostnih ukrepov iz 3. člena.

5. člen
ZASEDBA

1. Visoke pogodbenice, ki delno ali popolnoma zasedajo ozemlje druge visoke pogodbenice, so dolžne, kolikor je to mogoče, podpirati prizadevanja pristojnih državnih oblasti za zavarovanje in ohranitev kulturnih dobrin.

2. Če je za ohranitev kulturnih dobrin na zasedenem ozemlju, poškodovanih zaradi vojnih operacij, potreben nujen poseg, pa pristojne državne oblasti tega niso zmožne

izvesti, prevzame, kolikor je to mogoče, nujne ohranitvene ukrepe zasedbena sila, in sicer v tesnem sodelovanju s temi oblastmi.

3. Vsaka visoka pogodbenica, katere vlado štejejo člani odporniškega gibanja za svojo zakonito vlado, jih bo, če je to le mogoče, opozorila na dolžnosti izpolnjevanja določb konvencije, ki zadevajo spoštovanje kulturnih dobrin.

6. člen **OZNAČEVANJE KULTURNIH DOBRIN**

V skladu z določbami 16. člena smejo biti kulturne dobrine opremljene z različnim znakom, ki olajša njihovo razpoznavanje.

7. člen **UKREPI VOJAŠKE NARAVE**

1. Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo že v mirnem času vključile svoje vojaške pravilnike ali vojaška navodila primerne odločbe, s katerim se zagotavlja izpolnjevanje te konvencije, in da bodo osebje svojih oboroženih sil vzgojile že v mirnem času, da spoštuje kulturo in kulturne dobrine vseh narodov.

2. Zavezujejo se, da bodo že v mirnem času pripravile ali ustanovile v okviru svojih oboroženih sil službe ali strokovno osebje z nalogo, da bodo skrbele za spoštovanje kulturnih dobrin in sodelovale s civilnimi oblastmi, pristojnimi za zavarovanje teh dobrin.

II. POSEBNO VARSTVO

8. člen **ZAGOTOVITEV POSEBNEGA VARSTVA**

1. Pod posebno varstvo lahko pridejo omejeno število zaklonišč za premične kulturne dobrine v primeru oboroženega spopada, spomeniška središča in druge zelo pomembne nepremične kulturne dobrine:

a) če so dovolj oddaljene od velikih industrijskih središč ali kakršnih koli pomembnih vojaških objektov, ki pomenijo občutljive točke, kot so na primer: letališča, radijske postaje, podjetja, ki delajo za obrambo države, pristanišča ali kolikor toliko pomembne železniške postaje ali glavne prometne zveze;

b) če ne bodo uporabljene za vojaške namene.

2. Zaklonišče za premične kulturne dobrine lahko pride pod varstvo tudi ne glede na svojo lego, če je tako zgrajeno, da ga bombardiranja po vsej verjetnosti ne bodo mogla prizadeti.

3. Za spomeniško središče velja, da je uporabljeno za vojaške namene, če ga izkoriščajo za premeščanje vojaškega osebja ali materiala, pa čeprav samo začasno. Isto velja, če potekajo v njem dejavnosti, ki so neposredno povezane z vojnimi operacijami, če je v njem vojaško osebje ali če tu izdelujejo vojni material.

4. Varovanje kulturnih dobrin, naštetih v 1. odstavku, ki ga opravljajo posebej za to določeni oboroženi čuvaji, ali prisotnost policijskih sil, ki so po predpisih odgovorne za vzdrževanje javnega reda v bližini take kulturne dobrine, se ne šteje za uporabo v vojaške namene.

5. Če je katera od kulturnih dobrin, naštetih v 1. odstavku tega člena, v bližini pomembnega vojaškega objekta v smislu istega odstavka, pride lahko kljub temu pod posebno varstvo, če se visoka pogodbenica, ki to zahteva, zaveže, da v primeru oboroženega spopada tega objekta ne bo uporabljala, zlasti pa, če gre za kako pristanišče, železniško postajo ali letališče, da bo odvrnila od njega ves promet. V takem primeru je treba odpravo prometa organizirati že v mirnem času.

6. Posebno varstvo je priznано kulturnim dobrinam, ko so vpisane v Mednarodni register kulturnih dobrin pod posebnim varstvom. Ta vpis je mogoč samo v skladu z določbami te konvencije in pod pogoji, ki so predvideni v pravilniku o izvajanju konvencije.

9. člen

IMUNITETA KULTURNIH DOBRIN POD POSEBNIM VARSTVOM

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo zagotovile imuniteto kulturnim dobrinam, ki so pod posebnim varstvom, in da od trenutka njihovega vpisa v mednarodni register ne bodo izvajale proti njim nobenih sovražnosti in z izjemo primerov, ki so predvideni v 5. odstavku 8. člena, ne bodo uporabljale teh dobrin ali njihove okolice v vojaške namene.

10. člen

OZNAČEVANJE IN NADZOR

Med oboroženim spopadom morajo biti kulturne dobrine, ki so pod posebnim varstvom, označene s spoznavnim znakom, opredeljenim v 16. členu, in morajo biti dostopne mednarodnemu nadzoru, kakor to predvideva pravilnik o izvajanju konvencije.

11. člen

ODVZEM IMUNITETE

1. Če katera od visokih pogodbenic v zvezi s kako kulturno dobrino, ki je pod posebnim varstvom, prekrši dolžnosti, ki jih je prevzela po 9. členu, je nasprotna stranka ves čas, dokler traja ta kršitev, odvezana svoje dolžnosti, da zagotovi imuniteto prizadeti dobrini. Vendar bo vsakokrat, ko bo mogla, predhodno zahtevala, naj v primernem roku preneha ta kršitev.

2. Ne glede na primere, predvidene v 1. odstavku tega člena, je mogoče odvzeti imuniteto kulturni dobrini pod posebnim varstvom samo v izjemnih primerih neizogibne vojne nuje, in sicer samo tako dolgo, dokler traja ta nuja. To nujo lahko ugotovi samo vodja formacije, ki je po pomembnosti enaka diviziji ali višja. V vsakem primeru je treba, če okoliščine to dopuščajo, odločitev o odvzetju imunitete pravočasno sporočiti nasprotni stranki.

3. Stranka, ki odreka imuniteto, je dolžna v najkrajšem možnem času o tem pisno obvestiti z navedbo vseh razlogov generalnega komisarja za kulturne dobrine, ki ga predvideva pravilnik o izvajanju konvencije.

III. PREVOZI KULTURNIH DOBRIN

12. člen

PREVOZ POD POSEBNIM VARSTVOM

1. Prevoz, ki je namenjen izključno premestitvi kulturnih dobrin znotraj ozemlja ali na kako drugo ozemlje, se na zahtevo zainteresirane visoke pogodbenice lahko opravi pod posebnim varstvom v skladu s pogoji, ki jih predvideva pravilnik o izvajanju konvencije.

2. Prevoz pod posebnim varstvom se opravi pod mednarodnim nadzorom, kot ga predvideva pravilnik o izvajanju konvencije, in mora biti opremljen s spoznavnim znakom, opisanim v 16. členu.

3. Visoke pogodbenice se bodo vzdržale vsakršnih sovražnosti proti prevozu, ki je pod posebnim varstvom.

13. člen

PREVOZ V NUJNIH PRIMERIH

1. Če katera od visokih pogodbenic meni, da varnost nekaterih kulturnih dobrin terja njihovo premestitev in da zaradi nujnosti ni mogoče izvesti postopka, ki ga predvideva 12. člen, kar se dogaja zlasti v začetku oboroženega spopada, je prevoz lahko zaznamovan s spoznavnim znakom, ki ga opredeljuje 16. člen, kolikor ni bila prošnja za imuniteto po 12. členu že vložena in zavržena. Kolikor je mogoče, je treba o tej premestitvi obvestiti nasprotne stranke. Vendar prevoz na ozemlje druge države ne more biti v nobenem primeru opremljen s spoznavnim znakom, če mu ni bil imuniteta posebej zagotovljena.

2. Visoke pogodbenice bodo, kolikor je to mogoče, sprejele vse potrebne varnostne ukrepe, da bi preprečile sovražnosti, naperjene proti prevozu, opisanem v 1. odstavku tega člena in opremljenem s spoznavnim znakom.

14. člen

IMUNITETA PRED ZASEGOM, ZAPLEMBO IN ODVZEMOM

1. Imuniteto pred zasegom, zaplembo in odvzemom bodo uživale:
 - a) kulturne dobrine, ki so pod varstvom, kot ga predvidevata 12. ali 13. člen;
 - b) prevozna sredstva, ki se uporabljajo izključno za prevoz teh kulturnih dobrin.
2. Ta člen v ničemer ne omejuje pravice do pregleda in nadzora.

IV. OSEBJE

15. člen OSEBJE

Osebjem, ki je določeno za varstvo kulturnih dobrin, je treba, kolikor to dopuščajo varstvene razmere, v interesu varstva teh dobrin spoštovati in mu, če pride v roke nasprotne strani, dovoliti, da še naprej opravlja svoje naloge, če so tudi kulturne dobrine, ki so mu zaupane, prišle v roke nasprotne stranke.

V. SPOZNAVNI ZNAK

16. člen ZNAK KONVENCIJE

1. Spoznavni znak konvencije ima obliko ščita, ki je spodaj priostren, razdeljen na 4 navzkrižna polja, obarvan modro in belo (ščit je sestavljen iz modrega kvadrata, katerega eden od oglov predstavlja spodnji del ščita, in iz modrega trikotnika nad kvadratom, tako da oba skupaj z obeh strani omejujeta po en bel trikotnik).
2. Znak se uporablja sam ali ponovljen trikrat v trikotni obliki (en znak spodaj) pod pogoji, ki jih predvideva 17. člen.

17. člen UPORABA ZNAKA

1. Trikrat ponovljen znak se sme uporabljati samo:
 - a) za nepremične kulturne dobrine pod posebnim varstvom;
 - b) za prevoze kulturnih dobrin pod pogoji, ki jih predvidevata 12. in 13. člen;
 - c) za improvizirana zaklonišča pod pogoji, ki jih predvideva pravilnik o izvajanju konvencije.
2. Spoznavni znak se sam uporablja samo:

- a) za kulturne dobrine, ki niso pod posebnim varstvom;
- b) za osebe, ki imajo nadzorne naloge v skladu s pravilnikom o izvajanju konvencije;
- c) za osebje, ki je pristojno za varstvo kulturnih dobrin;
- d) za izkaznice, ki jih predvideva pravilnik o izvajanju konvencije.

3. Med oboroženim spopadom je prepovedana uporaba spoznavnega znaka v primerih, ki ne sodijo med tiste, ki jih naštevata prejšnja odstavka tega člena, ali uporaba znaka, ki je podoben spoznavnemu znaku, ne glede na namen uporabe.

4. Spoznavnega znaka ni mogoče namestiti na nepremične kulturne dobrine, če ob tem ni bilo izdano po predpisih datirano in podpisano pooblastilo pristojne oblasti visoke pogodbenice.

VI. PODROČJE UPORABE KONVENCIJE

18. člen UPORABA KONVENCIJE

1. Ne glede na določbe, ki morajo začeti veljati že v mirnem času, se bo ta konvencija uporabljala v primeru napovedane vojne ali kakršnega koli drugega oboroženega spopada, ki lahko izbruhne med dvema ali več visokimi pogodbenicami, tudi v primerih, ko ena ali več pogodbenic ne prizna vojnega stanja.

2. Konvencija se uporablja tudi v vseh primerih zasedbe dela ali vsega ozemlja visoke pogodbenice, pa čeprav ta zasedba ne naleti na oborožen odpor.

3. Če katera od sil, ki so udeležene v spopadu, ni pogodbenica te konvencije, ostajajo pogodbenice v medsebojnih odnosih kljub temu zavezane tej konvenciji. Poleg tega jih konvencija zavezuje nasproti omenjeni sili, če je ta izjavila, da sprejema določbe konvencije, in sicer tako dolgo, dokler jih sama izvaja.

19. člen SPOPADI, KI NIMAJO MEDNARODNE NARAVE

1. V primeru oboroženega spopada, ki nima mednarodne narave in ki izbruhne na ozemlju ene od visokih pogodbenic, je vsaka stran, udeležena v spopadu, dolžna uporabljati vsaj tiste določbe te konvencije, ki se nanašajo na spoštovanje kulturnih dobrin.

2. Strani, udeležene v spopadu, si bodo prizadevale, da s posebnimi sporazumi uveljavijo vse določbe te konvencije ali vsaj nekatere od njih.

3. Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo lahko stranem, udeleženi v spopadu, ponudi svojo pomoč.

4. Uporaba prejšnjih določb ne vpliva na zakoniti položaj strani, udeleženi v spopadu.

VII. IZVAJANJE KONVENCIJE

20. člen

PRAVILNIK O IZVAJANJU KONVENCIJE

Način uporabe te konvencije določa pravilnik o izvajanju, ki je njen sestavni del.

21. člen

VARSTVENE SILE

Ta konvencija in njen pravilnik o izvajanju se bosta uporabljala v sodelovanju z varstvenimi silami, katerih naloga je, da varujejo interese strank v spopadu.

22. člen

SPRAVNI POSTOPEK

1. Varstvene sile nudijo dobre usluge v vseh primerih, ko menijo, da to koristi interesom kulturnih dobrin, še posebno, če je med silami, ki so v spopadu, nesoglasje glede uporabe ali razlage določb te konvencije ali njenega pravilnika o izvajanju.

2. V ta namen lahko vsaka od varstvenih sil na pobudo ene od strani, generalnega direktorja Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo ali na lastno pobudo predlaga stranem, udeleženi v spopadu, sestanek njihovih predstavnikov in še posebej oblasti, ki so odgovorne za varstvo kulturnih dobrin, po možnosti na primerno izbranem nevtralnem ozemlju. Strani, udeležene v spopadu, so dolžne sprejeti predloge za sestanek. Varstvene sile predlože strani v spopadu v odobritev osebo, ki pripada kaki nevtralni sili ali ki jo predlaga generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo in ki jo potem povabijo, da sodeluje na tem sestanku kot predsednik.

23. člen

UNESCOVA POMOČ

1. Visoke pogodbenice lahko prosijo Organizacijo Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo za tehnično pomoč pri organizaciji varstva svojih kulturnih dobrin ali v zvezi s katerim koli drugim vprašanjem, ki je povezano z uporabo te konvencije in njenega pravilnika o izvajanju. Organizacija bo odobrila to pomoč v mejah svojega programa in možnosti.

2. Organizacija je pooblaščenca, da na lastno pobudo daje visokim pogodbenicam predloge v zvezi s tem.

24. člen

POSEBNI SPORAZUMI

1. Visoke pogodbenice lahko sklenejo posebne sporazume o vseh zadevah, za katere menijo, da bi jih bilo primerno urediti posebej.
2. Ni mogoče skleniti nobenega posebnega sporazuma, s katerim bi se kulturnim dobrinam in osebju, ki je pristojno zanje, zmanjšalo varstvo, zagotovljeno po tej konvenciji.

25. člen

ŠIRJENJE KONVENCIJE

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo v mirnem času in tudi med vojno v svojih deželah čim bolj razširjale besedilo te konvencije in pravilnika o njenem izvajanju. Še prav posebej se zavezujejo, da bodo proučevanje teh določb vključile v programe vojaškega pouka, po možnosti pa tudi civilnega, tako da se vse prebivalstvo seznanijo z načeli konvencije, še posebej pa oborožene sile in osebe, pristojne za varstvo kulturnih dobrin.

26. člen

PREVODI IN POROČILA

1. Visoke pogodbenice se prek generalnega direktorja Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo medsebojno obveščajo o uradnih prevodih te konvencije in njenega pravilnika o izvajanju.
2. Poleg tega najmanj enkrat vsaka štiri leta pošljejo generalnemu direktorju poročilo, s katerim ga obvestijo o ukrepih, ki so jih izvedle, pripravile ali o njih razmišljajo njihove uprave za izvedbo te konvencije in njenega pravilnika o izvajanju.

27. člen

SESTANKI

1. Generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo lahko v soglasju z Izvršilnim svetom skliče sestanke predstavnikov visokih pogodbenic. Tak sestanek je dolžan sklicati, če to zahteva najmanj ena petina visokih pogodbenic.
2. Ne glede na naloge, ki jih nalaga ta konvencija ali pravilnik o njenem izvajanju, je namen sestanka proučitev problemov, ki zadevajo uporabo konvencije in pravilnika o njenem izvajanju, ter izdelava priporočil v zvezi s tem.

3. Na sestanku se poleg tega lahko lotijo revizije konvencije ali pravilnika o njenem izvajanju, če je na njem udeležena večina visokih pogodbenic, in sicer v skladu z določbami 39. člena.

28. člen **SANKCIJE**

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo v okviru svojega kaznopravnega sistema sprejele vse potrebne ukrepe za pregon in kazensko ali disciplinsko kaznovanje oseb ne glede na to, katere narodnosti so osebe, ki so kršile ali odredile kršitev te konvencije.

VIII. KONČNE DOLOČBE

29. člen **JEZIKI**

1. Ta konvencija je sestavljena v angleškem, španskem, francoskem in ruskem jeziku. Vsa štiri besedila so enako veljavna.
2. Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo bo poskrbela za prevajanje v druge uradne jezike svoje Generalne skupščine.

30. člen **PODPISOVANJE**

Ta konvencija bo imela datum 14. maja 1954 in bo na voljo za podpisovanje do 31. decembra 1954 vsem državam, ki so bile povabljene na konferenco, ki je potekala v Haagu od 21. aprila 1954 do 14. maja 1954.

31. člen **RATIFIKACIJA**

1. To konvencijo ratificirajo države podpisnice v skladu s svojimi ustavnimi postopki.
2. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri generalnem direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.

32. člen **PRISTOP**

Od dne, ko začne veljati, bo ta konvencija na voljo za pristop vsem državam, omenjenim v 30. členu, ki je še niso podpisale, in tudi vsem drugim državam, ki jih Izvršni svet Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo povabi, da pristopijo. Pristop se opravi z deponiranjem listine o pristopu pri

generalnem direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.

33. člen

ZAČETEK VELJAVNOSTI

1. Ta konvencija začne veljati tri mesece potem, ko je bilo deponiranih pet listin o ratifikaciji.
2. Pozneje začne konvencija veljati za vsako visoko pogodbenico tri mesece potem, ko je deponirala svojo listino o ratifikaciji ali pristopu.
3. V primerih, ki jih predvidevata 18. in 19. člen, začnejo takoj veljati ratifikacije ali pristopi, ki so jih deponirale sovražne stranke bodisi pred začetkom sovražnosti ali zasedbo ali po njej. V takih primerih bo generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo na najhitrejši možni način poslal obvestila, ki jih predvideva 38. člen.

34. člen

DEJANSKA UPORABA

1. Vsaka država pogodbenica bo na dan začetka veljavnosti konvencije ukrenila vse potrebno, da bo v šestih mesecih po začetku veljavnosti zagotovljena njena dejanska uporaba.
2. Rok šestih mesecev velja od dne deponiranja listine o ratifikaciji ali pristopu za vse tiste države, ki bodo deponirale svoje listine o ratifikaciji ali pristopu po datumu začetka veljavnosti konvencije.

35. člen

OZEMELJSKA VELJAVNOST KONVENCIJE

Vsaka visoka pogodbenica lahko ob ratifikaciji ali pristopu ali kadar koli pozneje izjavi v notifikaciji, naslovljeni na generalnega direktorja Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo, da se bo veljavnost konvencije razširila na vsa ali nekatera ozemlja, za katerih mednarodne povezave je odgovorna. Omenjena notifikacija začne veljati tri mesece po datumu njenega prejema.

36. člen

RAZMERJE DO PREJŠNJIH KONVENCIJ

1. V razmerjih med silami, ki jih zavezujejo Haaške konvencije, ki se nanašajo na zakone in vojne običaje na kopnem (IV) in na bombardiranje s strani pomorskih sil v vojnem času (IX), bodisi da gre za tiste z dne 29. julija 1899 ali za tiste z dne 18. oktobra 1907, in ki so pogodbenice te konvencije, ta zadnja konvencija dopolnjuje prej omenjeno konvencijo (IX) in pravila, dodana k zgoraj omenjeni konvenciji (IV),

ter nadomešča znak, določen s 5. členom zgoraj omenjene konvencije (IX), z znakom, opredeljenim v 16. členu te konvencije, v primerih, ko je s to konvencijo in pravilnikom o njenem izvajanju predvidena uporaba tega spoznavnega znaka.

2. V razmerjih med silami, ki jih zavezuje Washingtonski pakt z dne 15. aprila 1935 o varstvu umetnostnih in znanstvenih ustanov in zgodovinskih spomenikov (Roerichov pakt) in ki so pogodbenice te konvencije, bo ta dopolnila Roerichov pakt in nadomestila spoznavno zastavo, ki jo opredeljuje III. člen pakta, z znakom, ki ga opredeljuje 16. člen te konvencije, v primerih, v katerih ta konvencija in njen pravilnik o izvajanju predvidevata uporabo tega spoznavnega znaka.

37. člen

ODPOVED

1. Vsaka visoka pogodbenica lahko odpove to konvencijo v svojem imenu ali v imenu katerega koli ozemlja, za katerega mednarodne povezave je odgovorna.

2. Odpoved se mora sporočiti pisno in deponirati pri generalnem direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.

3. Odpoved začne veljati leto dni po prejemu odpovedne listine. Če je pred iztekom te dobe pogodbenica, ki odpoveduje konvencijo, vmešana v oborožen spopad, odpoved ne začne veljati vse do konca sovražnosti ali v vsakem primeru tako dolgo, dokler ni končan postopek vrnitve kulturnih dobrin.

38. člen

NOTIFIKACIJE

Generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo bo obvestil v 30. in 32. členu navedene države in tudi Združene narode o deponiranju vseh listin o ratifikaciji, pristopu ali sprejetju, naštetih v 31., 32. in 39. členu, kot tudi o notifikacijah in odpovedih, ki jih predvidevajo 35., 37. in 39. člen.

39. člen

SPREMEMBA KONVENCIJE IN PRAVILNIKA O NJENEM IZVAJANJU

1. Vsaka visoka pogodbenica lahko predlaga amandmaje k tej konvenciji in pravilniku o njenem izvajanju. Besedilo vsakega predloženega amandmaja se sporoči generalnemu direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo, ki ga dostavi vsem visokim pogodbenicam s prošnjo, da pogodbenica odgovori v štirih mesecih, ali:

- a) želi, da se skliče konferenca za proučitev predloženega amandmaja;
- b) podpira predloženi amandma brez sklica konference;

- c) podpira zavrnitev predloženega amandmaja brez sklica konference.
2. Generalni direktor bo prejete odgovore po prvem odstavku tega člena poslal vsem visokim pogodbenicam.
3. Če vse visoke pogodbenice v predvidenem roku sporočijo svoje mnenje generalnemu direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo po odstavku b) tega člena in obvestijo generalnega direktorja, da sprejemajo amandma brez sklica konference, bo generalni direktor v skladu z 38. členom sporočil to njihovo odločitev. Amandma bo začel veljati za vse visoke pogodbenice devetdeset dni po datumu tega obvestila.
4. Generalni direktor bo sklical konferenco visokih pogodbenic za proučitev predlaganega amandmaja, če bo to zahtevala več kot ena tretjina visokih pogodbenic.
5. Amandmaji h konvenciji ali pravilniku o njenem izvajanju, ki jih je treba sprejeti po postopku, predvidenem v prejšnjem odstavku, začnejo veljati šele, če jih soglasno odobrijo visoke pogodbenice, zastopane na konferenci, in če jih sprejme vsaka od visokih pogodbenic.
6. Visoke pogodbenice sprejmejo amandmaje h konvenciji ali pravilniku o njenem izvajanju, ki jih je odobrila konferenca, predvidena po četrtem in petem odstavku, z deponiranjem formalne listine pri generalnem direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.
7. Potem ko začne veljati amandma k tej konvenciji ali pravilniku o njenem izvajanju, ostane na voljo za ratifikacijo ali pristop samo tako popravljeno besedilo konvencije ali pravilnika o njenem izvajanju.

40. člen

REGISTRACIJA

V skladu s 102. členom Ustanovne listine Združenih narodov se ta konvencija registrira v tajništvu Združenih narodov na prošnjo generalnega direktorja Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.

V potrditev tega so po predpisih pooblašteni podpisniki podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Haagu štirinajstega maja 1954 v enem izvodu, ki se deponira v arhivu Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo in katerega overjene kopije se pošljejo državam, navedenim v 30. in 32. členu, ter Združenim narodom.

PRAVILNIK O IZVAJANJU KONVENCIJE O VARSTVU KULTURNIH DOBRIN V PRIMERU OBOROŽENEGA SPOPADA

I. NADZOR

1. člen MEDNARODNI SEZNAM OSEB

Ko konvencija začne veljati, sestavi generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo mednarodni seznam vseh oseb, ki so jih visoke pogodbenice označile kot sposobne za opravljanje funkcije generalnega komisarja za kulturne dobrine. Ta seznam se na pobudo generalnega direktorja UNESCO in na temelju zahtev, ki jih opredelijo visoke pogodbenice, od časa do časa revidira.

2. člen ORGANIZACIJA NADZORA

Takoj ko je ena od visokih pogodbenic vpletena v oborožen spopad, za katerega velja 18. člen konvencije:

- a) imenuje predstavnika za kulturne dobrine, ki so na njenem ozemlju, če zasede drugo ozemlje, pa je dolžna imenovati posebnega predstavnika za kulturne dobrine, ki so na tem ozemlju;
- b) varstvena sila, ki dela za vsako stranko v spopadu s to visoko pogodbenico, imenuje delegate pri njen v skladu s 3. členom;
- c) pri tej visoki pogodbenici se imenuje generalni komisar za kulturne dobrine v skladu s 4. členom.

3. člen IMENOVANJE DELEGATOV VARSTVENIH SIL

Varstvena sila imenuje svoje delegate izmed članov svojega diplomatskega ali konzularnega osebja ali kako drugo osebo v soglasju s stranko, pri kateri bodo opravljali svoje poslanstvo.

4. člen IMENOVANJE GENERALNEGA KOMISARJA

1. Generalni komisar za kulturne dobrine se izbere izmed oseb z mednarodnega seznama v skupnem sporazumu s stranko, pri kateri bo opravljal svojo nalogo, kot tudi z varstvenimi silami nasprotnih strank.
2. Če se stranke v treh tednih po začetku pogovorov v tej zadevi ne morejo sporazumeti, zaprosijo predsednika Meddržavnega sodišča, da imenuje generalnega komisarja, ki prevzame svoje dolžnosti šele potem, ko je v to privolila stranka, pri kateri bo moral opravljati svoje poslanstvo.

5. člen

NALOGE DELEGATOV

Delegati varstvenih sil ugotavljajo kršenja konvencije, izvajajo s privolitvijo stranke, pri kateri opravljajo svoje poslanstvo, anketo o okoliščinah teh kršitev, store na kraju samem vse potrebno, da bi kršitve prenehale, in če je treba, obveste o teh kršitvah generalnega komisarja. O svoji dejavnosti ga sproti obveščajo.

6. člen

NALOGE GENERALNEGA KOMISARJA

1. Generalni komisar za kulturne dobrine obravnava s predsednikom stranke, pri katerih opravlja svoje poslanstvo, in z zainteresiranimi delegati vse probleme, ki so se pojavili v zvezi z uporabo konvencije.
2. Ima pravico do odločanja in imenovanja v primerih, ki jih predvideva ta pravilnik.
3. V soglasju s stranko, pri kateri opravlja svoje poslanstvo, ima pravico predpisati anketo ali jo sam voditi.
4. Pri strankah v spopadu ali pri njihovih varstvenih silah naredi vse, kar se mu zdi koristno za izvajanje konvencije.
5. Sestavlja potrebna poročila o izvajanju konvencije in jih pošilja prizadetim strankam in tudi njihovim varstvenim silam. Kopije pošilja generalnemu direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo, ki lahko uporabi samo njihove tehnične podatke.
6. Če ni varstvene sile, opravlja generalni komisar naloge, ki jih 21. in 22. člen konvencije nalagata varstveni sili.

7. člen

INŠPEKTORJI IN IZVEDENCI

1. Vsakokrat, ko se zdi generalnemu komisarju za kulturne dobrine na zahtevo prizadetih delegatov ali po posvetovanju z njimi to potrebno, predlaga z odobritvijo stranke, pri kateri opravlja svoje poslanstvo, osebo, ki bo kot inšpektor kulturnih

dobrin opravljala določeno poslanstvo. Inšpektor je odgovoren samo generalnemu komisarju.

2. Generalni komisar, delegati in inšpektorji lahko zaprosijo za usluge izvedence, ki bodo prav tako predlagani v odobritev stranki iz prejšnjega člena.

8. člen

OPRAVLJANJE NADZORNEGA POSLANSTVA

Generalni komisarji za kulturne dobrine, delegati varstvenih sil, inšpektorji in izvedenci ne smejo v nobenem primeru preseči svojih pooblastil. Zlasti so dolžni paziti na varnostne potrebe visoke pogodbenice, pri kateri opravljajo svojo funkcijo, ter morajo v vseh okoliščinah upoštevati zahteve vojnega položaja, kakor jim je sporočila omenjena visoka pogodbenica.

9. člen

ZAMENJAVA VARSTVENIH SIL

Če katera od strani v spopadu ne izkorišča ali neha izkoriščati usluge varstvene sile, lahko zaprosi kako nevtralno državo, da prevzame naloge varstvene sile v zvezi z imenovanjem generalnega komisarja za kulturne dobrine po postopku, ki ga predvideva 4. člen. Tako določeni generalni komisar lahko zaupa inšpektorjem naloge delegatov varstvenih sil, kot jih določa ta pravilnik.

10. člen

STROŠKI

Plačilo in stroški generalnega komisarja za kulturne dobrine, inšpektorjev in izvedencev bremenijo stranko, pri kateri le-ti opravljajo svoje poslanstvo. O plačilu in stroških delegatov varstvenih sil se sporazumejo te sile in države, katerih interese varujejo.

II. POSEBNO VARSTVO

11. člen

IMPROVIZIRANA ZAKLONIŠČA

1. Če je visoka pogodbenica med oboroženim spopadom prisiljena, da zaradi nepredvidenih okoliščin uredi improvizirano zaklonišče, in če želi, da pride to pod posebno varstvo, o tem takoj obvesti generalnega komisarja, ki pri njej opravlja svoje poslanstvo.

2. Če je generalni komisar mnenja, da okoliščine in pomembnost kulturnih dobrin, ki so spravljene v takšnem improviziranem zaklonišču, upravičujejo takšen ukrep, lahko pooblasti visoko pogodbenico, da namesti na zaklonišče spoznavni znak, kot ga opredeljuje 16. člen konvencije. Svojo odločitev brez odlašanja sporoči prizadetim

delegatom varstvenih sil, od katerih vsak lahko v 30 dneh ukaže takojšnjo odstranitev tega znaka.

3. Takoj ko so vsi delegati sporočili svoje soglasje ali ko je minilo 30 dni, pa nobeden od prizadetih delegatov ni ugovarjal, in če je improvizirano zaklonišče po mnenju generalnega komisarja izpolnilo pogoje, ki jih predvideva 8. člen konvencije, zahteva generalni komisar, da generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo vpiše to zaklonišče v register kulturnih dobrin, ki so pod posebnim varstvom.

12. člen

MEDNARODNI REGISTER KULTURNIH DOBRIN, KI SO POD POSEBNIM VARSTVOM

1. Ustanovi se Mednarodni register kulturnih dobrin, ki so pod posebnim varstvom.
2. Register vodi generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo. Kopije registra pošilja generalnemu sekretariatu Organizacija Združenih narodov in visokim pogodbenicam.
3. Register je razdeljen na poglavja, katerih vsako se nanaša na eno od visokih pogodbenic. Vsako poglavje ima tri dele, katerih naslovi se glase: zaklonišča, spomeniška središča, druge nepremične kulturne dobrine. Generalni direktor določi podrobno vsebino posameznega dela.

13. člen

VLOGE ZA VPIS

1. Vsaka od visokih pogodbenic lahko predloži generalnemu direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo vlogo za vpis zaklonišča, spomeniškega središča ali druge nepremične kulturne dobrine, ki so na njenem ozemlju, v register. Taka vloga vsebuje opis lokacije dobrine in potrditev, da ta dobrina izpolnjuje pogoje, ki jih predvideva 8. člen konvencije.
2. V primeru zasedbe lahko zasedbena sila predloži tako vlogo.
3. Generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo pošlje brez odlašanja kopije vlog za vpis vsem visokim pogodbenicam.

14. člen

UGOVOR

1. Vsaka visoka pogodbenica lahko ugovarja vpisu kulturne dobrine s pismom, ki ga pošlje generalnemu direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo. To pismo mu mora biti vročeno v 4 mesecih od dneva, ko je poslal kopijo vloge za vpis v register.

2. Ugovor mora biti utemeljen. Edini razlog zanj so lahko:
- a) da dobrina ni kulturna dobrina,
 - b) da niso izpolnjeni pogoji iz 8. člena konvencije.
3. Generalni direktor pošlje brez odlašanja prepis pisma o ugovoru vsem visokim pogodbenicam. Če je potrebno, zahteva mnenje Mednarodnega sveta za spomenike, umetnostna ali zgodovinska območja in arheološka najdišča, poleg tega pa, če se mu zdi potrebno, tudi mnenje katere koli druge organizacije ali usposobljene osebe.
4. Generalni direktor ali visoka pogodbenica, ki je zahtevala vpis, lahko ustrezno ukrepa pri visokih pogodbenicah, ki so ugovarjale vpisu, da bi ugovor umaknile.
5. Če se visoka pogodbenica, ki je že v mirnem času predlagala vpis kulturne dobrine v register, zaplete v oboroženi spopad, preden je vpis začel veljati, generalni direktor takoj vpiše v register to kulturno dobrino, in sicer začasno, dokler ni potrjen, umaknjen ali razveljavljen vsak ugovor, ki bi mogel nastopiti ali ki je nastopil.
6. Če v šestih mesecih po dnevu prejema pisma, ki ugovarja vpisu, generalni direktor ne dobi od visoke pogodbenice, ki je vložila ugovor, sporočila, da umika ugovor, lahko visoka pogodbenica, ki je prosila za vpis, začne arbitražni postopek, ki ga predvideva naslednji odstavek.
7. Zahtevo po arbitraži je treba postaviti najkasneje eno leto po datumu, ko je generalni direktor dobil pismo o ugovoru. Vsaka od strank v sporu določi po enega razsodnika. Če je vlogi za vpis ugovarjalo več strank, vse visoke pogodbenice, ki so ugovarjale, skupaj določijo razsodnika. Razsodnika izbereta razsodnika predsednika z mednarodnega seznama, ki ga predvideva 1. člen tega pravilnika. Če se o izbiri ne moreta sporazumeti, prosita predsednika Meddržavnega sodišča, da imenuje razsodnika predsednika, ki ni nujno izbran z mednarodnega seznama. Tako sestavljeno arbitražno sodišče samo določi svoj postopek; na njegove odločitve ni možna pritožba.
8. Vsaka od visokih pogodbenic lahko v trenutku, ko pride do spora, v katerem je udeležena, izjavi, da ne želi uporabiti arbitražnega postopka, ki ga predvideva prejšnji odstavek. V takih primerih predloži generalni direktor ugovor zoper vlogo za vpis visokim pogodbenicam. Ugovor o vpisu se potrdi samo, če se visoke pogodbenice tako odločijo z dvotretjinsko večino glasujočih. Glasovanje se izvede dopisno, razen če se zdi generalnemu direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo nujno potrebno, da skliče sestanek, kakor mu to dopuščajo pooblastila 27. člena konvencije. Če se generalni direktor odloči, da bo izvedel glasovanje dopisno, povabi visoke pogodbenice, da mu pošljejo svoje glasove v zapečatenih pismih, in sicer v šestih mesecih po dnevu, ko jih je pozval.

15. člen **VPIS**

1. Generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo da vpisati v register pod zapovrstnimi številkami vse kulturne dobrine, za katere je bil zahtevan vpis, če ni dobil nobenega ugovora zoper vpis v roku, ki ga predvideva 1. odstavek 14. člena.

2. Če je bil ne glede na določbo 5. odstavka 14. člena vložen ugovor zoper vpis, generalni direktor ne da vpisati kulturne dobrine v register, dokler ni ugovor umaknjen ali potrjen skladno s postopkom, ki ga navaja 7. odstavek 14. člena, ali s tistim iz 8. odstavka istega člena.

3. V primeru, ki ga predvideva 3. odstavek 11. člena, izvede generalni direktor vpis na zahtevo generalnega komisarja za kulturne dobrine.

4. Generalni direktor pošlje brez odlašanja overjeno kopijo vsakega vpisa v register generalnemu sekretarju Združenih narodov, visokim pogodbenicam in – na zahtevo stranke, ki je prosila za vpis – vsem drugim državam, ki jih predvidevata 30. in 32. člen konvencije. Vpis začne veljati 30 dni po tem, ko so bile kopije odposlane.

16. člen **IZBRIS IZ REGISTRA**

1. Generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo izbriše dobrino iz registra:

- a) na zahtevo visoke pogodbenice, na katere ozemlju je kulturna dobrina;
- b) če je visoka pogodbenica, ki je zahtevala vpis, odpovedala konvencijo, in sicer, ko je ta odpoved začela veljati;
- c) v primeru, ki ga predvideva 5. odstavek 14. člena, ko je bil ugovor potrjen po postopku, ki ga navaja 7. odstavek 14. člena, ali po tistem, ki ga predvideva 8. odstavek istega člena.

2. Generalni direktor pošlje brez odlašanja overjeno kopijo vsakega izbrisa iz registra generalnemu sekretarju Združenih narodov in vsem državam, ki so dobile kopijo vpisa v register. Izbris začne veljati 30 dni po tem, ko so bile te kopije odposlane.

III. PREVOZ KULTURNIH DOBRIN

17. člen **POSTOPEK ZA PRIZNANJE IMUNITETE**

1. Zahtevo, ki jo omenja 1. odstavek 12. člena konvencije, je treba nasloviti na generalnega komisarja za kulturne dobrine. Zahteva naj vsebuje razloge, na katerih temelji, in opredeli približno število in pomen kulturnih dobrin, ki jih je treba prepeljati, trenutno nahajališče teh dobrin, predvideno novo nahajališče, prevozna

sredstva, pot, po kateri bo potekal prevoz, predvideni datum prevoza in vse druge koristne podatke.

2. Če generalni komisar, potem ko je zahteval vsa mnenja, ki se mu zdijo potrebna, meni, da je prevoz upravičen, se bo posvetoval z zainteresiranimi delegati varstvenih sil o predvidenih načinih prevoza. Po posvetu obvesti o prevozu zainteresirane strani v spopadu in obvestilu doda vse potrebne informacije.

3. Generalni komisar določi enega ali več inšpektorjev, ki imajo nalogo ugotoviti, ali vsebuje prevoz samo dobrine, navedene v prošnji, dalje, ali poteka na odobren način in ali je opremljen s spoznavnim znakom. Inšpektor oziroma inšpektorji spremljajo prevoz do določenega cilja.

18. člen **PREVOZ V TUJINO**

Če je prevoz pod posebnim varstvom namenjen na ozemlje druge države, zanj ne veljajo samo določbe 12. člena konvencije in 17. člena tega pravilnika, ampak še naslednje določbe:

- a) v času, ko so kulturne dobrine na ozemlju druge države, je ta njihov varuh. Dobrinam mora zagotoviti najmanj enako skrb kot lastnim kulturnim dobrinam primerljive vrednosti.
- b) Država, ki varuje dobrine, jih bo vrnila šele po prenehanju spopada; to bo storila v šestih mesecih po dnevu, ko je bil za to naprošena.
- c) Med zaporednimi prevozi in medtem ko so kulturne dobrine na ozemlju druge države, so izvzete iz vsakršnih zaplemb in z njimi ne more razpolagati niti tisti, ki jih je dal v varstvo, niti varuh. Če pa to zahteva varnost dobrin, jih varuh s pristankom predajatelja lahko prepelje na ozemlje tretje države, spet pod pogoji, ki jih predvideva ta člen.
- d) V prošnji za odobritev posebnega varstva je treba navesti, da država, na katere ozemlje je prevoz namenjen, sprejema določbe tega člena.

19. člen **ZASEDENO OZEMLJE**

Kadar visoka pogodbenica, ki zasede ozemlje druge visoke pogodbenice, prepelje kulturne dobrine v zaklonišče, ki leži na nekem drugem kraju tega ozemlja, pa ne more izvesti postopka, ki ga predvideva 17. člen tega pravilnika, se prevoz ne šteje za nasproten namenom 4. člena konvencije, če generalni komisar za kulturne dobrine, potem ko se je posvetoval z rednim varstvenim osebjem, pisno potrdi, da so okoliščine zahtevale takšen prevoz.

IV. SPOZNAVNI ZNAK

20. člen NAMEŠČANJE ZNAKA

1. Nameščanje spoznavnega znaka in stopnja njegove vidnosti sta prepuščena presoji pristojnih oblasti posamezne visoke pogodbenice. Znak je namreč lahko nameščen na zastavah ali na trakovih okrog rokavov. Lahko je tudi naslikan na kakem predmetu ali nameščen na njem na kak drug primeren način.

2. V primeru oboroženega spopada in v primerih, predvidenih z 12. in 13. členom konvencije, mora biti znak ne glede kakšno možno popolnejšo označitev nameščen na prevoznih sredstvih tako, da je jasno viden podnevi iz zraka in tudi z zemlje. Znak mora biti nameščen:

- a) v rednih presledkih, tako da je jasno viden obseg spomeniškega središča, ki je pod posebnim varstvom;
- b) ob vходу v druge nepremične kulturne dobrine, ki so pod posebnim varstvom.

21. člen IDENTIFIKACIJA OSEB

1. V pododstavkih b) in c) 2. odstavka 17. člena konvencije navedene osebe lahko nosijo na rokavu trak s spoznavnim znakom, ki so ga izdale in opremile z žigom pristojne oblasti.

2. Te osebe imajo posebno osebno izkaznico, opremljeno s spoznavnim znakom. Ta izkaznica vsebuje najmanj naslednje podatke: ime in priimek, datum rojstva, naziv ali položaj in funkcijo imetnika izkaznice. Izkaznica je opremljena s fotografijo imetnika, poleg tega pa še z njegovim podpisom ali z njegovimi prstnimi odtisi ali z obojim. Na njen je odtisnjen tudi suhi pečat pristojne oblasti.

3. Vsaka visoka pogodbenica določi svojo obliko izkaznice, pri čemer se zgleduje po tej, ki je kot primer priložena temu pravilniku. Visoke pogodbenice se med seboj obveščajo o obliki svoje izkaznice. Vsaka izkaznica se izdelava po možnosti vsaj v dveh primerkih, od katerih enega hrani oblast, ki jo je izdala.

4. Prej omenjenim osebam, z izjemo zakonitih razlogov, ni mogoče odvzeti niti njihove izkaznice niti pravice, da nosijo trak na rokavu.

Države pogodbenice konvencije:

Albanija, Argentina, Armenija, Avstralija, Avstrija, Azerbajdžan, Belgija, Belorusija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Brazilija, Burkina Faso, Ciper, Republika Češka, Dominikanska republika, Egipt, Ekvador, Estonija, Finska,

Francija, Gabon, Gana, Grčija, Gruzija, Gvatemala, Gvineja, Hrvaška, Indija, Indonezija, Irak, Islamska republika Iran, Italija, Izrael, Jemen, Jordanija, Jugoslavija, Kambodža, Kamerun, Kanada, Katar, Kitajska, Kolumbija, Demokratična republika Kongo, Kostarika, Kuba, Kazahstan, Kirgizistan, Kuvajt, Libanon, Libijska arabska džamahirija, Liechtenstein, Litva, Luksemburg, Madagaskar, Madžarska, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Malezija, Mali, Mehika, Mjanmar, Republika Moldavija, Monako, Mongolija, Maroko, Nemčija, Nikaragva, Niger, Nigerija, Nizozemska, Norveška, Oman, Pakistan, Panama, Peru, Poljska, Romunija, Ruska federacija, San Marino, Saudova Arabija, Senegal, Arabska republika Sirija, Slonokoščena obala, Slovaška, Slovenija, Sveti sadež, Sudan, Španija, Švedska, Švica, Tadžikistan, Tajska, Zvezna republika Tanzanija, Tunizija, Turčija, Ukrajina, Urugvaj, Uzbekistan, Zimbabve (98 držav pogodbenic, stanje 30.08.2000)

PROTOKOL

Visoke pogodbenice so se sporazumele o naslednjem:

I.

1. Vsaka visoka pogodbenica se zavezuje, da bo preprečila izvoz kulturnih dobrin, opredeljen v prvem členu Konvencije o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada, podpisane v Haagu 14. maja 1954, z ozemlja, ki ga bo zasedla med oboroženim spopadom.

2. Vsaka visoka pogodbenica se zavezuje, da bo zasegla vse kulturne dobrine, ki so bile uvožene na njeno ozemlje bodisi posredno ali neposredno s katerega koli zasedenega ozemlja. Ta zaseg se izvede ali po uradni dolžnosti ob uvozu, ali če tega ni, na zahtevo oblasti zasedenega ozemlja.

3. Vsaka visoka pogodbenica se zavezuje, da bo po prenehanju sovražnosti vrnila pristojnim oblastem prej zasedenega ozemlja kulturne dobrine, ki so pri njen, če so bile te dobrine izvožene v nasprotju z načeli 1. odstavka. Nikdar ni mogoče zadržati teh kulturnih dobrin kot vojno odškodnino.

4. Visoka pogodbenica, ki je bila dolžna preprečiti izvoz kulturnih dobrin z ozemlja, ki ga je zasedla, mora plačati odškodnino dobrovernim imetnikom kulturnih dobrin, ki jih je treba vrniti po prejšnjem odstavku.

II.

5. Kulturne dobrine z ozemlja ene od visokih pogodbenic, ki jih je ta zaradi varstva pred nevarnostjo oboroženega spopada shranila na ozemlju druge visoke pogodbenice, se po prenehanju sovražnosti vrnejo pristojnim oblastem ozemlja, s katerega so dobrine prišle.

III.

6. Protokol ima datum 14. maja 1954 in je na voljo za podpisovanje do 31. decembra 1954 vsem državam, povabljenim na konferenco, ki je potekala v Haagu od 21. aprila 1954 do 14. maja 1954.

7. a) Protokol ratificirajo države podpisnice skladno s svojimi ustavnimi postopki.

b) Listine o ratifikaciji se deponirajo pri generalnem direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.

8. Od dne, ko protokol začne veljati, lahko k njemu pristopijo vse države, navedene v 6. odstavku, ki ga niso podpisale, kot tudi vsaka druga država, ki jo Izvršni svet Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo povabi, da pristopi. Pristop se opravi z deponiranjem listine o pristopu pri generalnem direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.

9. V 6. in 8. odstavku omenjene države lahko ob podpisu, ratifikaciji ali pristopu izjavijo, da jih ne zavezujejo določbe iz I. ali II. dela tega protokola.

10. a) Ta protokol začne veljati tri mesece po tem, ko bo deponiranih pet listin o ratifikaciji.

b) Za vsako visoko pogodbenico, ki je pozneje deponirala listino o ratifikaciji ali pristopu, začne protokol veljati tri mesece po deponiranju listine o ratifikaciji ali pristopu.

c) V primerih, ki jih predvidevata 18. in 19. člen Konvencije o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada, podpisane v Haagu 14. maja 1954, začnejo ratifikacije ali pristopi, ki jih deponirajo stranke v spopadu pred začetkom sovražnosti ali zasedbe ali po njem, takoj veljati. V teh primerih generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo razpošlje obvestila, ki jih predvideva 14. odstavek, na najhitrejši možni način.

11. a) Vse države, ki so pogodbenice protokola, z dnem njegove veljavnosti sprejmejo vse potrebe ukrepe, da bi zagotovile učinkovito uporabo v šestih mesecih.

b) Rok šestih mesecev po dnevu deponiranja listine o ratifikaciji ali pristopu velja za vse države, ki bodo predložile svojo listino o ratifikaciji ali pristopu po datumu, ko protokol začne veljati.

12. Vsaka visoka pogodbenica lahko ob ratifikaciji ali pristopu ali kadar koli pozneje izjavi z obvestilom, ki je naslovljeno na generalnega direktorja Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo, da se bo veljavnost protokola razširila na vsa ali nekatera ozemlja, za katerih mednarodne povezave je odgovorna. Obvestilo začne veljati tri mesece po dnevu prejema.

13. a) Vsaka visoka pogodbenica lahko protokol odpove v svojem imenu ali v imenu katerega koli ozemlja, za katerega mednarodne povezave je odgovorna.

b) Odpoved se mora sporočiti pisno in deponirati pri generalnem direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.

c) Odpoved začne veljati leto dni po prejemu odpovedne listine. Če pa se ob izteku tega leta stranka, ki je dala odpoved, zaplete v oborožen spopad, odpoved ne začne veljati vse do konca sovražnosti in v vsakem primeru do takrat, dokler niso končani postopki vračanja kulturnih dobrin.

14. Generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo obvesti države, navedene v 6. in 8. odstavku, kot tudi Združene narode o deponiranju vseh listin o ratifikaciji, pristopu ali sprejemu, ki jih navajajo 7., 8. in 15. odstavek, kot tudi o obvestilih in odpovedih, ki jih predvidevata 12. in 13. odstavek.

15. a) Ta protokol se lahko spremeni, če spremembe zahteva več kot tretjina visokih pogodbenic.
- b) Generalni direktor Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo v ta namen skliče konferenco.
 - c) Dopolnila k protokolu začnejo veljati šele potem, ko jih soglasno sprejmejo visoke pogodbenice, zastopane na konferenci, in potem, ko jih sprejme vsaka posamezna visoka pogodbenica.
 - d) Visoke pogodbenice sprejmejo dopolnila k protokolu, ki jih odobri konferenca iz pododstavkov b) in c), tako da predložijo generalnemu direktorju Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo formalno listino.
 - e) Ko dopolnila k protokolu začnejo veljati, je na voljo za ratifikacijo ali pristop samo tako spremenjeno besedilo protokola.

Skladno s 102. členom Ustanovne listine Združenih narodov se ta protokol registrira v tajništvu Združenih narodov na prošnjo generalnega direktorja Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo.

V potrditev tega so po predpisih pooblašteni podpisniki podpisali ta protokol.

Sestavljeno v Haagu štirinajstega maja 1954 v angleškem, španskem, francoskem in ruskem jeziku, s tem da so vsa štiri besedila enako verodostojna, v enem izvodu, ki se deponira v arhivu Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo in katerega overjeni podpisi se pošljejo vsem v 6. in 8. odstavku navedenim državam ter Združenim narodom.

Države pogodbenice protokola:

Albanija, Armenija, Avstrija, Azerbajdžan, Belgija, Belorusija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Brazilija, Burkina Faso, Ciper, Republika Češka, Egipt, Ekvador, Finska, Francija, Gabon, Gana, Grčija, Gruzija, Gvatemala, Gvineja, Hrvaška, Indija, Indonezija, Irak, Islamska republika Iran, Italija, Izrael, Jemen, Jordanija, Jugoslavija, Kambodža, Kamerun, Kazahstan, Kitajska, Kolumbija, Kostarika, Demokratična republika Kongo, Kuba, Kuvajt, Libanon, Libijska arabska džamahirija, Liechtenstein, Litva, Luksemburg, Madagaskar, Madžarska, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Malezija, Mali,

Mehika, Mjanmar, Republika Moldavija, Monako, Maroko, Nemčija, Nikaragva, Niger, Nigerija, Norveška, Nizozemska, Pakistan, Peru, Poljska, Romunija, Ruska federacija, San Marino, Senegal, Arabska republika Sirija, Slovaška, Slovenija, Sveti sadež, Španija, Švedska, Švica, Tadžikistan, Tajska, Tunizija, Turčija, Ukrajina, Urugvaj (82 držav pogodbenic, stanje 30.08.2000)